PRZEWODNIK DLA RODZICÓW

DOBRE PRAKTYKI I NARZĘDZIA DO PROMOCJI CZYTELNICTWA - KLUCZEM DO ROZWOJU KOMPETENCJI NIEZBĘDNYCH NA RYNKU PRACY

OPRACOWANE NA PODSTAWIE WSPÓŁPRACY FUNDACJI RODZINNA STACJA Z BIBLIOTEKĄ PUBLCZNĄ W VALKEAKOSKI W FINLANDII W RAMACH PROJEKTU "READ, SEAK, CREATE - COMPETENCES DEVELOPMENT INCUBATOR"
2021 ROK

Przewodnik dla rodziców

Dobre praktyki i narzędzia do promocji czytelnictwa - kluczem do rozwoju kompetencji niezbędnych na rynku pracy

opracowane na podstawie współpracy
Fundacji Rodzinna Stacja z Biblioteką Publiczną
w Valkeakoski w Finlandii
w ramach projektu ,,Read, seek, create -
competences development incubator''
2021 rok

Zrealizowano w ramach ,,Ścieżki współpracy''- wsparcie dla podmiotów wdrażających współpracę międzynarodową, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Opracowanie:
Eliza Szumska – Zagórna - psycholog
Alicja Szumska – doradca zawodowy
Paulina Sobek - pedagog
Jolanta Karykowska-Ciesielska – tłumacz języka angielskiego
Ewa Bukowińska-Sutuła – coach i mentor w zakresie rozwoju i zmiany

Umberto Eco: ,,kto czyta książki, żyje podwójnie''

Spis treści:

Wprowadzenie / geneza 5

Czytelnictwo w Finlandii a czytelnictwo w Polsce.....5

Upodobania czytelnicze w Finlandii.....7

System edukacji w Finlandii – jeden z najlepszych systemów na świecie!...9

System edukacji w Finlandii a polska oświata. Na czym polegają różnice? 10

Psychologiczne aspekty czytelnictwa.....15

Czytanie a kompetencje na rynku pracy 18

Rola rodziny w rozbudzaniu potrzeb czytelniczych – idea promowania czytania od najmłodszych lat w Finlandii 19

Promocja czytelnictwa w Polsce – raporty Fundacji „ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom”.....21

Rozwiązania i dobre praktyki dla rodziców w zakresie promowania czytelnictwa zaczerpnięte ze współpracy z partnerem z Finlandii w ramach projektu “*Read, seek, create – competences development incubator*” 24

Rymowanie z dzieckiem 24

Głośne czytanie przez rodziców 26

Spotkania w rodzinnych kafejkach.....29

Masaż podczas czytania.....30

Wyzwanie na 300 minutowe czytanie.....31

Dzień Rodziny w Bibliotece 33

Reading diploma- dobra praktyka motywacji dziecka do czytania , pomysł na projekt czytelniczy dla rodziców i dzieci.....34

Współpraca przychodni dla rodziców z dziećmi, bibliotek i rodziców.....36

Podsumowanie.....37

Bibliografia:.....39

Spis załączników:

Załącznik 1 – ulotka informacyjna dla rodziców małych dzieci (0-7 lat) o korzyściach głośnego czytania 29

Załącznik 2 – film instruktażowy dla rodziców – jak przeprowadzić masaż dla dziecka 31

Załącznik 3 - Formularz wyzwania 300 minute reading challenge (interaktywny PDF) 32

Załącznik 4 - Plakat do druku A3 - 300 minute reading challenge. 32

Załącznik 5 - Wideo marketingowe do mediów społecznościowych – https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/300-minute-reading-challenge 32

Załącznik 6 - Formularz do druku: Wyzwanie z czytania nr 1 dla Szkoły Podstawowej 32

Załącznik 7 - Formularz do druku: Znajdź swój własny styl czytania, Wyzwanie z czytania nr 1 dla Szkoły Podstawowej 32

Załącznik 8 - Plakat do druku - Wyzwania Czytania, A5 32

Załącznik 9 – Formularz do druku: Wyzwanie z czytania nr 2 dla gimnazjum i klas 4–6 33

Załącznik 10 – Formularz do druku: Znajdź swój własny styl czytania, Wyzwanie z czytania nr 2 dla gimnazjum i klas 4–6 33

Załącznik 11 - przykładowy dyplom czytelniczy - diploma_1grade.. 36

Załącznik 11a - przykładowy dyplom czytelniczy - diploma_2grade 36

Załącznik 11b - przykładowy dyplom czytelniczy - diploma_9grade 36

Załącznik 12 - książeczka zadań dla szkoły podstawowej (Task booklet for primary school) - przykładowe zeszyty ćwiczeń i karty pracy, scenariusze zadań 36

Załącznik 13 – książeczka zadań dla gimnazjum (Secondary school reading diploma notebook) – przykładowe zeszyty ćwiczeń i karty pracy, scenariusze zadań.....36

Załącznik 14 – Readingdiploma – film instruktażowy https://www.youtube.com/watch?v=9XzzALPpzuA.....36

Załącznik 15 – Rekomendowane książki dla różnych grup wiekowych 38

Wszystkie załączniki zostały zebrane na końcu poradnika, powyższy spis wraz z numerem strony dotyczy miejsca, w którym wspomniano o danym załączniku.

George R.R. Martin, Gra o tron: „Człowiek, który nie czyta, ma tylko jedno życie".

Celem publikacji jest wdrożenie dobrych praktyk i narzędzi do promocji ogólnie pojętego czytelnictwa będącego kluczem rozwoju kompetencji niezbędnych na rynku pracy

Wprowadzenie / geneza

W Polsce o problemie niskiego czytelnictwa mówi się dość dużo. Choć ostanie lata wskazują na kilkuprocentowy wzrost czytelnictwa to jednak nadal brak systemowych rozwiązań, które umożliwiałyby polskim uczniom rozczytanie się na dobre, tak jak robią to Finowie. Mieliśmy okazję dowiedzieć się jak mieszkańcy tego Raju Czytelniczego jakim jest Finlandia dbają o wysoki poziom czytelnictwa.

Niniejsza publikacja jest wynikiem współpracy Fundacji Rodzinnej Stacji, Szkół Podstawowych Gminy Kamienna Góra w Polsce oraz Gminy Valkeakoski w Finlandii w ramach projektu **„Read, seek, create – competences development incubator"**.

Poradnik ten adresowany jest do rodziców, opiekunów oraz wszystkich zainteresowanych rozwojem czytelnictwa dzieci i młodzieży.

Czytelnictwo w Finlandii a czytelnictwo w Polsce

Co roku w naszym kraju przygotowane zostaje badanie Biblioteki Narodowej, przedstawiające wyniki czytelnictwa za rok ubiegły. Szokujące dane procentowe pojawiają się wtedy na wielu serwisach związanych z literaturą. Podobne badanie przeprowadza się także w Finlandii, jednak wyniki szokują z zupełnie innych powodów.

Jak dowiadujemy się z fińskich mediów, zgodnie z badaniami przeprowadzonymi na przełomie 2017 i 2018 roku za pomocą Internetu, poczty tradycyjnej i osobiście wśród ponad 7 tysięcy obywateli Finlandii,[1] w ciągu jednego roku przynajmniej jedną książkę przeczytało 80% Finów w wieku powyżej dziesięciu lat. Ten wynik, choć początkowo może wydawać się niezbyt imponujący, ostatecznie – bije na głowę dane z naszego kraju. W Polsce[2] w 2018 roku książkę przeczytać miało bowiem jedynie… 37% respondentów, a w 2017 – 38% ankietowanych. Jak przekonują badania, Finowie najchętniej czytają thrillery, a także literaturę non-fiction, czyli poradniki czy przewodniki. Co ciekawe, młodsi czytelnicy chętniej sięgają po książki autorów zagranicznych, a czytelnicy starsi – po twórczość rodzimych pisarzy. Badanie wykazało, że 85% fińskich kobiet i 70% mężczyzn przeczytało w ostatnich sześciu miesiącach co najmniej jedną książkę. Tym samym, liczby te wzrosły od 2002 roku. Coraz rzadziej odwiedzane są jednak biblioteki, co związane jest z rozwijaną cyfryzacją. Najciekawsze okazuje się jednak to, że osiem na dziesięć zapytanych rodziców dzieci poniżej 7 roku życia twierdzi, że czyta książki swojemu dziecku na głos przynajmniej raz w tygodniu. 43% ankietowanych podało zaś informację, że robi to codziennie. Statystyki pokazują[3] iż Finowie kupują i czytają książki na potęgę. Czytają wszędzie, w autobusie, w urzędzie, w kolejce. Każdy napotkany Fin ma przy sobie książkę lub czytnik, ewentualnie czyta na komórce lub słucha audiobooka. Rocznie sprzedaje się tam ponad 20 milionów wszystkich książek, a trzech na czterech Finów kupuje co roku jedną nową książkę. Sześciu na dziesięciu kupuje przynajmniej 10 książek (pomiędzy 15 a 79 rokiem życia). I co zadziwiające liczby te rosną! Przed erą Internetu Finowie kupowali znacznie mniej książek, a obecnie ich dostępność sprawia, że czyta prawie każdy. Być może ma na to wpływ właśnie dostępność, albo ich cena.

[1] https://www.granice.pl/news/finlandia-stan-czytelnictwa/8327

[2] Polski stan czytelnictwa w 2018 roku, badano na podstawie wywiadu z 3736 Polakami, dane ze strony www.bn.og.pl

[3] https://finland.fi/life-society/finland-reads/

Upodobania czytelnicze w Finlandii

Wobec powyższych danych nasuwa się pytanie co stoi za czytelniczym sukcesem Finów? Czy przeważają tu preferencje osobiste ludzi północy co do spędzania czasu wolnego nad książką czy może większe znaczenie ma tam polityka społeczna i edukacyjna? Jak wynika z obserwacji prowadzonych i relacji oba te czynniki mają wpływ na oczytanie naszych północnych sąsiadów. W kraju, w którym analfabetyzm został całkowicie wyeliminowany, ludzie czerpią garściami z możliwości przeniesienia się w świat literatury. W każdym mieście znaleźć można bibliotekę, często można ją znaleźć także na wsi. W całym kraju znajduje się ponad 300 bibliotek ogólnych plus 500 specjalistycznych. A jeśli przez przypadek gdzieś w okolicy nie ma budynku bibliotecznego, to raz lub dwa razy w tygodniu dojeżdża tam specjalny autobus, który przywiezie zamówioną przez Internet książkę lub w którym można przejrzeć półki z ponad 4000 książkami i magazynami w każdym pojeździe. W całym kraju jest ponad 12,5 tysiąca przystanków na trasach przemierzanych przez ponad 150 bibliobusów. Jest także jeden statek – biblioteka. Raz w tygodniu może brzmieć jak niezbyt często, ale biorąc pod uwagę, że każdy może wypożyczyć z biblioteki jednorazowo do 50 książek, to chyba wystarczy. Korzystanie z biblioteki jest darmowe, za wyjątkiem przetrzymywania książki, za które kara wynosi od 0,30 € do 1 € za dzień, w zależności od tytułu. Statystyki mówią, że 40% populacji kraju korzysta

z biblioteki przynajmniej 2 razy w miesiącu, a średnio w ciągu roku każdy czytelnik wypożycza 18 książek. Sumując dane, statystycznie 28 książek przewija się przez ręce Fina w ciągu jednego roku. Imponująca liczba, nieprawdaż?

Miłość do książek jest wpajana przez opiekuńczy rząd Finlandii niejako od urodzenia. Każde nowo narodzone dziecko w Finlandii dostaje od rządu 3 darmowe książki na początek, jedno dla dziecka i po jednej dla każdego z rodziców, jako wyposażenie pakietu rodzicielskiego. W ten sposób rodzice zachęcani się do czytania maluchom, co jest bardzo silnie wspierane przez rząd fiński. Dodatkowo wspierane jest także czytanie literatury krajowej, która ostatnimi czasy przeżywa istny boom, podążając za nagłym wybuchem miłości świata do kryminałów skandynawskich (jak choćby popularna także w Polsce Leena Lehtolainen). Najczęściej czytana jest oczywiście fikcja, ale tuż za nią stoją historia i ekonomia Finlandii, książki kucharskie, pamiętniki i biografie, kryminały (osobno wyróżnione z fikcji, ze względu na ilość czytelników) oraz książki dla dzieci. Co ciekawe z roku na rok wzrasta zainteresowanie literaturą obcojęzyczną w oryginale, gdyż większość Finów zna biegle jeden lub kilka języków obcych (głównie angielski, szwedzki, estoński, chiński, francuski, rosyjski i arabski, ale także wiele innych, wśród nich także polski). Książki stanowią także najpopularniejsze prezenty dawane rodzinie i przyjaciołom.

Oprócz oczywistej funkcji biblioteki, czyli czytania i wypożyczania książek, audiobooków, e-booków, gazet, gier komputerowych i planszowych oraz filmów i muzyki na wszelkiego rodzaju nośnikach, stanowią one także centra kultury. W bibliotekach odbywają się czytania na głos, funkcjonują bardzo popularne kluby książki, nie tylko w języku fińskim czy szwedzkim, ale także w językach imigrantów. Dodatkowo organizowane są zajęcia dla dzieci w specjalnie zaprojektowanych dla nich pokojach zabaw, które poza godzinami zajęć zorganizowanych spełniają rolę sali zabaw, wypełnionych książkami i zabawkami.

Jeśli chodzi zaś o kwestię kupna książki na własność, w Finlandii w każdym centrum handlowym znaleźć można co najmniej jedną dużą księgarnię, a ulice pełne są antykwariatów i mniejszych księgarni. Dodatkowo książki kupić można w kioskach, supermarketach, czy sklepikach osiedlowych. Dodatkowo

w wielu miejscach wystawione są książki należące do serwisu Book Crossing, który działa bardzo prężnie w Kraju Muminków. Jeśli jednak czegoś nie można znaleźć w księgarni na żywo, zawsze można zajrzeć do jednego z tysięcy serwisów z książkami wysyłkowymi i dwa-trzy dni później udać się na pocztę po odbiór wymarzonej pozycji.

Finlandia to raj czytelniczy. Książka jest nieodłącznym atrybutem każdego, niezależnie od płci, wieku czy statusu materialnego. Czytelnictwo jest, obok sportu, wymieniane jako jedno z najpopularniejszych hobby. Motto dla Finów powinno brzmieć ,,Czytam i jeżdżę na łyżwach/nartach/biegam, więc jestem''.

System edukacji w Finlandii - jeden z najlepszych systemów na świecie!

Nie bez powodu Finowie mogą być dumni ze swojego systemu edukacji – według najnowszych rankingów, fińska młodzież jest na szóstym miejscu, jeśli chodzi o osiągane wyniki! Jeśli chodzi o nauki przyrodnicze, czytanie ze zrozumieniem i matematykę, przeciętny Fin radzi sobie znacznie lepiej od polskiego ucznia. Porównanie najsłabszych uczniów w tych dziedzinach również nie wychodzi na korzyść polskiego systemu edukacji. Wyjątkiem są tutaj wyniki najlepszych uczniów: w kategorii ,,matematyka'' polscy uczniowie w 2015r. osiągnęli odrobinę lepsze wyniki od swoich fińskich kolegów. Dlaczego system edukacji w Finlandii jest skuteczny?

Finowie doskonale zdają sobie sprawę z tego, że zadaniem szkoły jest pobudzanie do myślenia, a nie zastraszanie uczniów kolejnymi kartkówkami. Szkoły w Finlandii – w odróżnieniu od swoich polskich odpowiedników – podchodzą do ucznia jak do partnera, ucząc go radości ze zdobywania wiedzy. A to z kolei przekłada się na gigantyczne czytelnictwo. Poza tym najbardziej interesującym nas czynnikiem fińscy uczniowie wykazują szerokie zainteresowanie matematyką i naukami przyrodniczymi. Podczas, gdy królowa nauk śni się po nocach polskim uczniom (zwłaszcza maturzystom), Finowie interesują się rozwijaniem właśnie w tej dziedzinie. Przy tym wszystkim fińskie dzieci mają najwięcej czasu wolnego – skuteczny system

edukacji w Finlandii sprawia, że uczniowie nie muszą poświęcać tyle czasu na naukę w domu, co ich koledzy. Wolne chwile mogą wykorzystać na rozwijanie pasji: uprawianie sportu lub naukę gry na instrumentach.

System edukacji w Finlandii a polska oświata. Na czym polegają różnice? [4]

1. Przede wszystkim: dużo mniej stresu

O tym, że każdy człowiek ma indywidualne tempo nauki, nie trzeba nikogo przekonywać. Jednak polski program nauczania nie przewiduje wystarczająco dużo czasu, aby móc skupić się na wyrównywaniu braków.

Podczas, gdy polskie sprawdziany mają za zadanie sprawdzić wiedzę ucznia, a za najniższe oceny grożą poważne kłopoty, fińskie prace klasowe przede wszystkim mają stanowić informację dla nauczyciela, nad którymi elementami trzeba jeszcze popracować. Jedynym egzaminem w tradycyjnej formie jest test odbywający się na koniec drugiego cyklu nauczania.

W takiej sytuacji nauczyciele organizują odpowiednie zajęcia, a uczeń ma szansę zrozumieć opanowywany materiał. Bez stresu, wyścigu po jak najwyższe oceny i prywatnych korepetycji.

2. Równość na każdym kroku

Kiedy do polskich szkół wprowadzano obowiązkowe mundurki, zwolennicy zmian postulowali przede wszystkim wyrównywanie szans. Różnice podkreślane za pomocą stroju prowadzą do wyścigu szczurów niezwiązanego z samą edukacją – dlatego właśnie w Finlandii każdy otrzymuje szereg darmowych elementów:

[4] Opis zaczerpnięty z książki „Fińskie dzieci uczą się najlepiej”

- podręczniki
- przybory szkolne
- obiad

3. Nauka tego, co przydatne w życiu

Podczas, gdy polscy uczniowie zmagają się przez 12 lat edukacji z obszerną podstawą programową wymagającą eksperckiej wręcz znajomości wszystkich cech klimatu równikowego, fińskie szkoły nauczają przede wszystkim praktycznych umiejętności. Zamiast nauki skomplikowanych wzorów równań chemicznych, w Finlandii uczniowie uczą się minimalizowania skutków poparzenia kwasem czy sposobów na ugaszenie pożaru z elementami substancji chemicznych.

Przykładowe zajęcia dla uczniów szkoły podstawowej to:

- Zajęcia sportowe
- Zajęcia taneczne
- Podstawy zajęć technicznych
- Podstawy zarządzania gospodarstwem domowym

4. Nauczyciel to powołanie – a to oznacza prestiż

Nie da się ukryć, że fiński system szkolnictwa robi wrażenie również z powodu tego, jak wygląda praca nauczycieli. Osoby pracujące w szkołach mogą liczyć na pakiet darmowych szkoleń (rzadkość w polskich placówkach oświatowych), a do tego ich pensja jest więcej niż satysfakcjonująca. Warto przy tym podkreślić, że zawód nauczyciela w Finlandii cieszy się ogromnym szacunkiem – wynika to między innymi z faktu, że rekrutacja przyszłych nauczycieli jest bardzo skomplikowana, w efekcie czego bardzo trudno jest zostać nauczycielem (udaje się to ledwie co dziesiątemu kandydatowi). Finowie doskonale wiedzą, że

przyszłość ich dzieci leży w rękach nauczycieli. I starają się to doceniać na każdym kroku!

5. Współpraca nauczyciela z uczniem na każdym kroku

W silnie hierarchicznym polskim szkolnictwie każdy doskonale wie, jaką pełni rolę: nauczyciel ma nauczyć określonej partii materiału, zaś uczeń ma za zadanie słuchać nauczyciela i wykonywać jego polecenia. Symptomatyczne jest to, że szacunek w polskiej szkole działa na zasadzie dogmatu – uczniowie szkół średnich zwracają się do nauczyciela per ,,Panie profesorze''/''Pani profesor'', zaś sami są tytułowani na ,,ty''.

Pod tym względem fińska edukacja odbiega bardzo mocno od polskiej – fińscy nauczyciele zwracają się do uczniów po imieniu i vice versa. System edukacji w Finlandii zakłada, że nauczyciel i uczeń są partnerami w projekcie, którego celem jest przygotowanie młodego człowieka do późniejszego życia. W związku z tym, obydwu stronom bardzo mocno zależy na tym, by uczyć się od siebie wzajemnie. Fińscy nauczyciele mają z natury więcej dystansu do samych siebie, co przekłada się na pozytywną atmosferę.

Uczniowie wiedzą doskonale, że w przypadku problemów nauczyciele nie będą ganić, lecz zaczną szukać rozwiązania problematycznej sytuacji!

6. Skupienie na rozwijaniu własnych zainteresowań

Wciąż częstą praktyką jest, że uczniowie szkół średnich już na etapie rekrutacji muszą wybrać odpowiednią klasę profilowaną. Zmiana decyzji związana z zainteresowaniem innym przedmiotem niż przedmiot wiodący jest w praktyce niemożliwa – i choć uczeń może przystąpić do matury z dowolnego przedmiotu, to jednak do końca szkoły średniej może być zmuszany do nauki przedmiotu, który go nie interesuje.

Fiński system edukacji proponuje zupełnie przeciwne podejście – szkoła już od najmłodszych lat stara się wyszukiwać i wspierać młode talenty, umożliwiając pełne oddanie się własnym pasjom. Systemowe poszukiwanie dobrych stron każdego ucznia i ich umacnianie przez cały okres edukacji sprawia, że absolwenci fińskich szkół nie tylko wiedzą doskonale, co chcą robić w przyszłości, lecz także mają odpowiednie podstawy do tego, by móc na uniwersytecie zająć się jeszcze mocniej ich rozwijaniem.

7. Rozwijanie umiejętności językowych

Fińska młodzież w każdych możliwych testach językowych plasuje się w okolicach europejskiego podium. Nie da się ukryć, że szkoły w Finlandii stawiają duży nacisk na naukę języków obcych (głównie angielskiego), a już najmłodsi zachęcani są do rozwijania własnych umiejętności językowych: piszą krótkie opowiadania dotyczące wypraw terenowych czy oglądają filmy i seriale w oryginale, czytają książki w tym języku i sięgają do obcojęzycznej literatury. Dzięki temu już od najmłodszych lat oswajają się z językiem i go szlifują – a szkoła ich w tym wspiera, nie podcinając skrzydeł już na najniższych etapach kształcenia.

8. Budowanie motywacji wewnętrznej – czyli radość z nauki i współpraca

Fiński model edukacji wskazuje na pięć podstawowych składników, niezbędnych w szkole: dobre samopoczucie, wsparcie, samodzielność, umiejętność i sposób myślenia:

Dobre samopoczucie zapewnia uczniom odprężenie, zmiana pozycji z siedzącej na stojącą, wprowadzenie elementu ruchu czy po prostu otworzenie okna dla dopływu świeżego powietrza.

Drugi ważny składnik edukacji to **wsparcie**. Oznacza ono dawanie uczniom poczucia bezpieczeństwa i skupienie na potrzebach każdej pojedynczej osoby.

Samodzielność pozwala uczniom na nieskrępowane wypowiadanie swoich opinii, czyli czynne tworzenie planu lekcji. To daje nauczycielowi okazję do poznania i rozwijania zainteresowań uczniów, oni mają poczucie wpływu na to, jak i czego się uczą.

Umiejętności zdobyte przez uczniów stają się celem nauczania. Plan zajęć w fińskiej szkole opiera się nie tylko na programie, ale też jest dostosowany do potrzeb i zainteresowań uczniów. Podręczniki wykorzystuje się do przekazania wiedzy, a nie omawia całościowo. Najskuteczniejszą motywacją dla dzieci jest pochwała nauczyciela. Nie wyklucza ona przy tym konstruktywnej krytyki. Bardzo istotny w fińskiej szkole jest sposób oceniania. Oceny mają charakter opisowy i nie wartościują. Unika się skłaniania do rywalizacji, lecz współpracy. W ten sposób fińska szkoła kształci w uczniach **sposób myślenia**. Największy nacisk kładzie się na zrozumienie i współpracę. Liczą się także umiejętności życiowe, pozaszkolne, m.in. interpersonalne.

Opracowanie powstało na podstawie książki Timothy'ego D. Walkera pt. ,,Fińskie dzieci uczą się najlepiej. Co możemy zrobić, aby nasze dzieci były szczęśliwe, wierzyły w siebie i lubiły szkołę?''.

Psychologiczne aspekty czytelnictwa

„Czytanie – oto najlepszy sposób uczenia się.” Aleksander Puszkin

Sukces jednostek i społeczeństw zależy od ich wiedzy. Kluczem do wiedzy wciąż jest czytanie. Wiele osób, choć umie czytać, nie czyta. Dlaczego? Ponieważ nawyk i potrzeba lektury muszą powstać w dzieciństwie. Dzięki czytaniu dzieci rozwijają wyobraźnię, wzbogacają swoje słownictwo i styl wypowiedzi. Są to prawdy ogólnie znane i często powtarzane.

Współczesny świat jest dla dzieci często trudny i nieprzyjazny. Pośpiech i stres, brak czasu dla dziecka, ignorowanie jego potrzeb psychicznych, nadmiar mediów elektronicznych powodują, że coraz więcej dzieci ma problemy emocjonalne i coraz gorzej zna język. Dziecko, które nie rozumie języka i ma mały zasób słów nie jest w stanie samo czytać, gdyż jest to dla niego za trudne i zbyt nudne, zwłaszcza w dobie atrakcyjnej i nie wymagającej wysiłku telewizji i Internetu. W ten sposób koło się zamyka – słabo czytające dzieci coraz mniej czytają i coraz gorzej się uczą. Co piąty polski nastolatek (wg badań prof. Z. Kwiecińskiego z UMK w Toruniu) jest funkcjonalnym analfabetą. Biegłość w czytaniu czyni dziecko zdolnym do dalszego kształcenia. Dzieci mają kłopoty z nauką, gdyż nie potrafią czytać ze zrozumieniem. Stąd też wielkim zadaniem szkoły i domu jest wytworzenie silnej motywacji do czytania, sprawienie, aby czytanie było zajęciem atrakcyjnym, aby książka zaspokajała różnorodne pragnienia i potrzeby dziecka – emocjonalne i intelektualne. Istnieje wiele przyczyn tego, że dzieci nie chcą czytać książek. Zaliczyć tu trzeba brak nawyku czytania. Rozbudzanie zainteresowań czytelniczych dzieci jest więc jednym z najważniejszych zadań edukacyjnych szkoły i domu.

W czym konkretnie pomaga dzieciom czytanie?

Czytanie książek rozwija **empatię i odczuwanie emocji**. Pomaga w zrozumieniu innych ludzi, ich problemów, rozterek i motywów działania. Otwiera oczy na świat i drugiego człowieka. Literatura wywiera ogromny wpływ na rozwój emocjonalny dziecka: - oddziaływając na uczucia - wprowadza w świat fantazji, - wyrabia codzienne nawyki.

Czytanie rozwijając **zdolności poznawcze,** pomaga również odnieść sukces w szkole. Usprawnia myślenie, wzbogaca język i słownictwo, wpływa na kształtowanie postaw i kompetencji takich jak: inicjatywność, kreatywność, przedsiębiorczość. Pomaga wyrażać myśli, uczucia, rozumieć innych, poszerzać wiedzę. Ukazuje piękno mowy. Doskonali mowę pod względem gramatycznym i dźwiękowym. Poszerza zasób słów i pojęć, ćwiczy pamięć. Pozwala odnieść sukces nie tylko w szkole, ale procentuje i pozwala odnieść sukces w dorosłym życiu ze szczególnych uwzględnieniem osiągnięć na rynku pracy.

Usprawnia **zdolności językowe**. Dzięki czytaniu dzieci lepiej zapamiętują zasady ortograficzne, prawidłową pisownię trudnych wyrazów. Pomaga to uczniom w otrzymaniu lepszych ocen z przedmiotów, testów oraz sprawdzianów.

Pomaga **rozwiązywać problemy** wskazując wyjście z trudnych sytuacji. Takimi szczególnymi książkami są bajki terapeutyczne, które opowiadają często problemy, dotykające dzieci i ich rodziny. Bajki te opowiadają historię, przenosząc ją często w świat zwierząt, roślin itp. Zawierają możliwe rozwiązanie, pokazują utożsamiającemu się z bohaterami czytelnikowi, w jaki sposób należy postąpić, aby wyjść z kłopotów. Jednak nie tylko! W każdej

bajce/książce dziecko może poszukiwać odpowiedzi na dręczące je pytania i doskwierające mu problemy.

Czytanie **odpręża, uspokaja i relaksuje.** Dziecko czytając może wejść w sytuację bohatera, przeżywać z nim różne emocje, zdystansować się do swoich problemów. Książka dodaje sił i zapału. Dostarcza nam rozrywki i emocji. Może rozśmieszyć lub zasmucić. Może pocieszyć i wskazać nowe możliwości.

Czytanie **otwiera dialog i wzmacnia więź.** Czytanie to świetny sposób na rozmowę z innymi. Daje możliwość rozmowy miedzy uczniem a nauczycielem. Dla ucznia jest okazją do przestawienia swojego punktu widzenia a dla nauczyciela możliwością przedstawienia nowej wiedzy, wartości, piękna.

Książka **rozwija wyobraźnię i uczy koncentracji.** W dzisiejszym świecie warto znaleźć czas na czytanie, aby się wyciszyć i zrobić coś dla siebie. Czytanie rozwija, uczy koncentracji i pobudza naszą fantazję. Czytanie doskonali pamięć i koncentrację. Aby zrozumieć co czytamy – musimy skupić się na tekście i skoncentrować, odłączyć od świata zewnętrznego. Czytając pobudzamy wyobraźnię, zdobywamy nową wiedzę i łączymy ją z tym, co już wiemy. Dzięki temu nasz mózg pracuje i doskonali swoje działanie, co z kolei wpływa na naszą pamięć.

Czytanie to dobry **sposób na nudę.** Ciekawa i wciągająca książka dostarcza rozrywki i emocji. Może bawić, czasem smucić, być przewodnikiem po świecie i innych kulturach. Z książką nie można się nudzić!

Dzięki badaniom prowadzonym z użyciem technik neuroobrazowania (najczęściej za pomocą funkcjonalnego rezonansu magnetycznego – fMRI) wiemy, że czytanie ćwiczy jednocześnie i intensywnie bardzo wiele różnych obszarów mózgu, usprawniając dzięki temu jego ogólne funkcjonowanie. Dzieje

Jak wynika z raportu badań przeprowadzonych przez PISA 2011 (Reading for change, 2011) , jeśli uczeń lubi czytać (czyta dla przyjemności, sięga po książki), to ma to większy wpływ na jego sukces edukacyjny, niż jego pochodzenie socjoekonomiczne

się tak, ponieważ czytanie wymaga koordynacji wielu złożonych funkcji poznawczych, a każde ich uruchomienie jest ,,ćwiczeniem'' dla mózgu.

Co ciekawe, korzystny wpływ na rozwój mózgu mają powieści z wartką, wciągającą akcją – a więc takie, które często uważa się za mniej wartościową literaturę. Z drugiej strony, umiejętności interpersonalne i rozumienie relacji społecznych rozwija się lepiej, gdy czytamy bardziej wymagającą literaturę piękną niż stereotypowe romanse.

Czytanie a kompetencje na rynku pracy

Wiemy już dziś, że część, jeśli nie większość, dzieci uczących się obecnie w szkole podstawowej będzie w przyszłości wykonywała zawody, które dziś jeszcze nie istnieją. Będą one wymagały wiedzy, która jeszcze nie powstała. Dlatego tak ważne jest kształtowanie u przyszłych dorosłych kompetencji dotyczących sposobu wykorzystania informacji, a nie wyłącznie magazynowania wiedzy w celu osiągnięcia pozytywnych wyników z testów. Takie przesunięcie środka ciężkości wpłynęło na wprowadzanie w ostatnich latach istotnych zmian w polityce edukacyjnej wielu państw.

Jak wynika z raportu badań przeprowadzonych przez PISA 2011 (Reading for change, 2011) , jeśli uczeń lubi czytać (czyta dla przyjemności, sięga po książki), to ma to większy wpływ na jego sukces edukacyjny, niż jego pochodzenie socjoekonomiczne. PISA udowodniła zatem, że mamy w zasięgu ręki sposób na niwelowanie nierówności społecznych, że czytanie książek ma tę absolutnie niezwykłą 'supermoc'. Czytanie naprawdę czyni nas równymi – wyrównuje nasze szanse. Uprawnionym wydaje się więc wniosek, iż nauczyciele, zaraz po rodzicach, mają w ręku narzędzie, które w prosty i skuteczny sposób wyrównuję kompetencje uczniów, zaniedbane w z różnych powodów w środowisku rodzinno-społecznym. Czytanie powinno być zatem

we współczesnej szkole narzędziem szeroko wykorzystywanym i promowanym, aby wykształcić świadomych i kompetentnych obywateli przyszłości. Czytanie wyposaża nas w kompetencje, które sprawiają, że rozumiemy wybory, których dokonujemy, że potrafimy szukać opcji, odpowiedzi, analizować otaczającą nas rzeczywistość. Bez czytania książek, jako ćwiczenia analizy i metody weryfikacji informacji, jesteśmy całkowicie bezbronni wobec treści serwowanych nam przez środki masowego przekazu, reklamy etc. Czytanie jest również prostą drogą do kształtowania świadomych i odpowiedzialnych społecznie, szczęśliwych ludzi przyszłości. Istnieją bowiem dziesiątki badań z najróżniejszych ośrodków (Oxford, Harvard, OECD) i dziedzin (psychologia, pediatria, socjologia, neuronauka, psychiatria), które łącznie udowodniły, że czytanie książek od małego buduje na poziomie indywidualnym nasze zdrowie psychofizyczne i sukces życiowy, co przekłada się, na poziomie społecznym, na sukces naukowo-gospodarczy i kapitał społeczny zbiorowości. Do udowodnionych skutków czytania należą: większa liczba synaps w mózgu, empatia, kompetencje społeczne, umiejętność pracy zespołowej, kompetencje poznawcze, umiejętność analizy krytycznej, innowacyjność, inicjatywność, kreatywność, pewność siebie i przedsiębiorczość, większe zaangażowanie obywatelskie, statystycznie częstszy udział w wyborach, a nawet, pośrednio – dłuższe życie (czytanie przekłada się na dłuższą edukację, a ta koreluje z dłuższym życiem).

Rola rodziny w rozbudzaniu potrzeb czytelniczych – idea promowania czytania od najmłodszych lat w Finlandii

Dziecko musi widzieć rodziców czytających.

Potrzeba kontaktów z książką nie powstaje u dziecka samorzutnie. Dziecko nie odczuje jej braku, jeśli w ogóle nie będzie się z nią stykać. O rozwoju i rozbudzaniu umysłu dziecka decydują najwcześniejsze lata życia, czyli czas bezpośredniego wpływem rodziny. Jeśli chcemy, aby nasze dziecko czytało, musimy poświęcić mu więcej czasu i codziennie opowiadać mu baśnie, czytać

bajki, opowiadania, wiersze. Dziecko musi widzieć rodziców czytających. Czytanie małym dzieciom książek to doskonała metoda wychowawcza poprzez odpowiedni dobór czytanej literatury. Jeżeli od najmłodszych lat uda nam się ukształtować pozytywny stosunek do czytania, będzie on procentował w całym późniejszym życiu dziecka.

Czytajcie dziecku głośno bez względu na sytuację rodzinną, materialną czy własne wykształcenie, jeśli chcecie, by dziecko odnosiło sukcesy w szkole i w życiu.

Nawyk czytania i miłość do książek musi powstać w dzieciństwie Najskuteczniejszym sposobem wychowania czytelnika na całe życie jest głośne czytanie dziecku dla przyjemności.

Rodzice! czytajcie dziecku głośno przez 20 minut. To od Was w największym stopniu zależy pomyślna przyszłość Waszego dziecka. Czytajcie dziecku głośno bez względu na sytuację rodzinną, materialną czy własne wykształcenie, jeśli chcecie, by dziecko odnosiło sukcesy w szkole i w życiu. Już w pierwszej klasie lepiej radzą sobie te dzieci, którym rodzice dużo czytają i z którymi dużo rozmawiają. Jeżeli rodzice nie zadbali o rozwój intelektualny i emocjonalny we wczesnym dzieciństwie, dzieci częściej mają kłopoty w szkole i nie radzą sobie.

Codzienne głośne czytanie dziecku warto zacząć jak najwcześniej i nie odchodzić od tego nawet gdy dziecko samo już dobrze czyta. Gdy czytamy dziecku trzymając je w ramionach, przytulając się do niego i głosem wzbudzając zainteresowanie - budujemy w ten sposób trwałe skojarzenie czytania z poczuciem bezpieczeństwa, przyjemności i więzi. Wspólne czytanie w rodzinie zbliża emocjonalnie, otwiera drogę do trudnych rozmów, chroni przed wieloma problemami wieku dorastania.

Czytanie jest dziś ważniejsze niż było kiedykolwiek w przeszłości. Świat jest coraz bardziej skomplikowany, lawinowo przyrasta ilość informacji, rozwój wiedzy i rynku pracy następują coraz szybciej ludzie, którzy nie czytają, nie nadążą za tymi zmianami i zostaną zepchnięci na margines współczesnego życia. Codzienne

Rodzice! czytajcie dziecku głośno przez 20 minut.

głośne czytanie jest szczepionką przeciwko wielu niepożądanym wpływom i zachowaniom dla umysłu i psychiki dziecka ze strony współczesnej cywilizacji.

Promocja czytelnictwa w Polsce – raporty Fundacji „ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom"

Program „Czytające Szkoły" i „Czytające Przedszkola" były programami edukacyjnymi prowadzonymi w ramach kampanii społecznej „Cała Polska czyta dzieciom", która jest prowadzona przez Fundację „ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom" . W czerwcu 2006 roku Fundacja opublikowała raport z badań rezultatów programów „Czytające Szkoły" i „Czytające przedszkola" , którego rezultaty zostaną poniżej w skrócie opisane. Istotą obu programów i ich głównym celem było testowanie efektów codziennego czytania dzieciom. Instytucje, które wzięły udział w tych programach miały za zadanie codziennie czytać dzieciom książki przez co najmniej 15-20 min. i miało się to odbywać o możliwe jak najbardziej stałej porze. Nauczyciele wybierali te książki razem z dziećmi, a następnie czytane były one im dla samej przyjemności słuchania, bez dodatkowych motywacji jak np. dopytywanie o zapamiętane treści utworu, czy też wystawianie ocen. Celem głównym badania skuteczności Programu Głośnego Czytania (PGC) było zatem wykazanie jakie osiągnięcia uczniów są wynikiem jego realizacji, określenie czynników wpływających na jego efekty oraz sformułowanie wniosków i rekomendacji na przyszłość. Do badań wykorzystano 22 klasy i grupy przedszkolne. Przebadano 8 oddziałów „zerowych" w przedszkolach, 4 klasy trzecie, 4 klasy szóste, 6 drugich klas gimnazjalnych. W badaniach wzięły udział także klasy, które nie uczestniczyły w PGC, czyli tzw. grupy kontrolne. Okazało się, że codzienne czytanie dzieciom w przedszkolach, jak i szkołach sprzyja osiągnięciu pozytywnych rezultatów w poniższych zakresach.

- podniesienie poziomu wypowiedzi ustnych i pisemnych – dzieci i młodzież biorące udział w projektach wykazywały się większa swobodą w formułowaniu myśli, używały pełnych zdań i spójniej argumentowały, popełniały mniej błędów językowych, miały bogatsze słownictwo. Taki kontakt z lekturą uczył ich także prawidłowej mowy i akcentowania.

- **wzrost zrozumienia tekstów i poleceń** – po zadaniu pytań związanych z tekstem, nauczyciele dzieci czytających wskazywali, że potrafiły one wymienić znacznie więcej szczegółów z treści opowiadań, aniżeli dzieci z grup kontrolnych. Codzienne głośne czytanie wspomagało także rozumienie zadań matematycznych i instrukcji. Dzieci te lepiej formułowały także odpowiedzi, miały także lepiej rozwiniętą wyobraźnię. Z większą łatwością przychodziło im również rozwijanie swoich myśli i przekonań. - Poprawa koncentracji i wydłużenie się przedziału uwagi – dzieci korzystające z programu rzadziej wykazywały znużenie i brak zainteresowania podczas słuchania dłuższych tekstów, a ich koncentracja uwagi utrzymywała się na stałym i wysokim poziomie. Podczas toczących się dyskusji przytaczały one także większą ilość przykładów, co wskazywało także na ich lepszą pamięć.

- **zwiększenie skłonności do refleksji oraz krytycznego myślenia** – ,,dzieci czytające'' wykazywały znacznie większe zaangażowanie w dyskusję, częściej wykraczały poza tekst opowiadania, poszukiwały także szerszych odniesień. Nabywały one również tym samym umiejętność argumentowania i formułowania wypowiedzi.

- **zwiększenie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego** – dzieci potrafiły pokazywać przyczynę następujących po sobie zdarzeń, opowiedzieć jakie będą konsekwencje pewnych wyborów, czy też zachowań. W ,,klasach czytających'' dzieci potrafiły analizować swoje zachowania, ale i przewidywać jego skutki.

- **zwiększenie ambicji i motywacji dzieci do działania** – dzieci te zdecydowanie chętniej uczestniczyły w lekcjach badawczych i były w ich trakcie bardziej zaangażowane. Wkładały w swoją pracę większy wysiłek, a ich zadania pisemne były także znacznie dłuższe. Młodsze dzieci za to wykazywały większą motywację do nauki czytania.

- **nabywanie umiejętności rozwiązywania własnych problemów poprzez analizę problemów bohaterów literackich** – systematyczne czytanie

dawało dzieciom wiele możliwości odwoływania się do przeżyć i doświadczeń postaci literackich wraz z prezentowanymi przez nie postawami oraz zachowaniami.

- **poprawa wzajemnych relacji między uczniami** – dzieci poprzez wysłuchiwania opowiadań doskonaliły umiejętności komunikacji. Dzieci te zdobywały także wiedzę z tzw. dobrych manier i umiejętności społecznych, związanych z pozyskiwaniem i utrzymywaniem dobrych relacji z innymi.

- **powstawianie bliskich relacji i więzi emocjonalnych między czytającymi nauczycielami i słuchającymi uczniami** – wspólne spędzanie czasu na głośnym czytaniu obniżało lęki związane z nauczycielem, a tym samym zwiększało dobre relacje i zainteresowanie prowadzonym przedmiotem i w konsekwencji poprawiało oceny. Radość czytania zamieniała się we wdzięczność i wielką sympatię dla osób, które jej dostarczały.

- **większa otwartość na nowe sytuacje i nowe osoby** – dzieci te okazywały się być znacznie bardziej śmiałe kontaktach z innymi osobami, także tymi nowo poznanymi.

- do wszystkich tych wyników dołożył się także **zauważalny wzrost czytelnictwa** wśród osób, które uczestniczyły w programach, wyrobienie nawyków i gustu czytelniczego oraz podniesie rangi książki wraz ze

wzrostem zaangażowania rodziców, w czytanie młodszym dzieciom w domu (Koźmińska, Olszewska 2010)

Rozwiązania i dobre praktyki dla rodziców w zakresie promowania czytelnictwa zaczerpnięte ze współpracy z partnerem z Finlandii w ramach projektu "Read, seek, create – competences development incubator"

W ramach projektu pozyskaliśmy od naszego partnera kilka inspiracji, pomagających rodzicom zaszczepić miłość do czytania u ich dzieci, którymi dzielimy się poniżej.

Rymowanie z dzieckiem

Dlaczego rozmawiać?

• Grzechotanie, śpiewanie, szeptanie lub wzajemny głos wzmacnia interakcję między Tobą a Twoim dzieckiem – jest to podstawowy warunek rozwoju mowy i języka.

• Rymowanie wspiera rozwój mowy Twojego dziecka poprzez powtarzanie i rytm, co ma również wpływ na naukę czytania.

• Przynosi radość zarówno Twojemu dziecku, jak i Tobie!
Noworodek potrzebuje różnorodnego rozpieszczania zmysłów

• Możesz zacząć mówić i śpiewać od samego urodzenia dziecka.

• Dziecko lubi słyszeć Twój głos, jego różne emocjonalne tony.

• Delikatne szczotkowanie i kołysanie skóry w rytm rymowanki wpływa pozytywnie na dojrzewanie i regulację układu nerwowego dziecka oraz sprawia przyjemność Wam obojgu.

• Im mniejsze jest Twoje dziecko, tym ważniejsze jest rozpieszczanie jego zmysłów na wiele sposobów: dotykanie, bujanie, używanie różnych gestów, mimiki i tonów

• Grzechotanie daje maluchowi poczucie bezpieczeństwa i bliskości.

Ruch rytmiczny z grami w rytm (2-6 miesięcy)
• Możesz dodać gry rymowane związane z percepcją ciała: ręce i stopy poruszają się rytmicznie w takt wiersza, możesz też krążyć i kołysać dziecko i spokojnie unosić je w powietrze.
• Niespodziankom mogą towarzyszyć, zależne od temperamentu dziecka, np. łaskotanie lub szczypanie w nos.

Dziecko poznaje otaczający go świat (6 miesięcy)
• Możesz stopniowo dodawać zamieszania do grzechotania, w zależności od tego, co odpowiada Twojemu dziecku.
• Zwiększa się interakcja z dzieckiem.
• Gdy Twoje dziecko rośnie, może aktywnie uczestniczyć w grach w wierszyki.

Ważne notatki
• Weź pod uwagę czujność i temperament dziecka w sytuacjach mówienia - dzieci są inne, jedno lubi cichą grzechotkę, drugie lubi szybsze tempo - obserwuj reakcje dziecka!

• Jeśli dziecko jest głodne, zmęczone lub pieluszka jest mokra, warto odłożyć wierszyk na później – po zaspokojeniu podstawowych potrzeb dziecka grzechotanie jest dla niego przyjemniejsze.
Jeśli uważasz, że interakcja z dzieckiem jest trudna, zachęć dziecko do interakcji, szukając jego lub jej spojrzenia, rozmawiając lub w inny sposób przyciągając uwagę; zacznij spokojnie grzechotać, aby dać dziecku czas na zaangażowanie.

• Możesz włączyć rymowanki i piosenki do swoich codziennych zajęć – zmiana pieluch, jedzenie, ubieranie się, chodzenie do łóżka.

• Właściwe czytanie książek można rozpocząć w wieku około dziewięciu miesięcy – na początku można zajrzeć do książek, z których dziecko potrafi nazwać rzeczy i przedmioty. Stopniowo możesz przejść do opowiadań, które dotykają świata doświadczeń Twojego dziecka.

Głośne czytanie przez rodziców

,,Dzieci staja się czytelnikami na kolanach swoich rodziców"

Emilie Buchwald

W ramach wymiany doświadczeń nasz Fiński Partner udostępnił nam ulotki dedykowane dla rodziców nowo narodzonych dzieci. Informacje zawarte na ulotce:

Dziecko, któremu rodzice czytają będą:

1. dorastać pewnym siebie i towarzyskim w otoczeniu grupy. Według badań dzieci, którym się regularnie czyta, są bardziej świadome społecznie i empatyczne i lepiej dogadują się z innymi w grupie.
2. pozyskają znacznie szersze słownictwo – badania pokazują, że w wieku trzech lat dzieci z rodzin, które czytają, słyszały o 20 milionów słów więcej niż dzieci z rodzin, które nie czytają. Większe słownictwo ułatwia dziecku wyrażanie siebie.
3. odnosić większe sukcesy w szkole – dziecko, które oswoiło się z bajkami i wierszykami jeszcze przed pójściem do szkoły, rozwija się i osiąga więcej w szkole niż dziecko nie oczytane.
4. uzyskają lepszy start w życie – według badań na przyszły sukces życiowy dziecka w większym stopniu wpływa to, jak często dziecku są czytane książki, niż pochodzenie społeczno-ekonomiczne rodziców.
5. bardziej rozmowne w domu – czytanie dziecku na głos wzmacnia relacje rodzinne. Rodziny, które czytają wiele książek, częściej ze sobą rozmawiają. Poprzez historie można omawiać codzienne wydarzenia, a większe zwroty akcji w życiu można łatwiej zrozumieć i radzić sobie z nimi.
6. rozwinięte w bardziej aktywną i zorientowaną na cel osobę dorosłą – aktywni, ciekawi i zorientowani na cel dorośli mieli w dzieciństwie czytane książki częściej niż zwykle i nadal czytają więcej książek jako dorośli. Są w stanie łatwiej wyrażać swoje opinie i osiągać swoje cele.

Znaczenie języka ojczystego

Język ojczysty to język emocji. Kiedy rodzic czyta dziecku w swoim ojczystym języku, pomaga to stworzyć silną więź między rodzicem a dzieckiem oraz zbudować słownictwo, dzięki któremu dziecko będzie w stanie wyrażać własne uczucia – istotna część zdrowia psychicznego i emocjonalnego.

Książka jest odpowiednia dla wszystkich grup wiekowych

Noworodki są czujnymi słuchaczami. Znajome głosy członków rodziny z ich zmieniającym się rytmem i tempem zasilają zmysł języka dziecka. Bogaty język ojczysty to najlepszy możliwy prezent dla niemowlęcia.

6-miesięczne dzieci najpierw zaczynają interesować się książką jako zabawką. Dziecko wącha, smakuje i bawi się książką. Fascynują proste postacie i jaskrawe kolory książeczki planszowej.

1-latki uwielbiają codzienne opowiadania. Rytmiczne rymowanki i wiersze wspierają rozwój mowy dziecka. Krótka bajka lub kołysanka uspokaja dziecko przed spaniem.

2-3-latki łapią nowe słowa. Czasy opowieści staje się interaktywny, gdy dorosły pyta dziecko, co dzieje się na obrazkach w książce. Zdolność koncentracji dziecka poprawia się, nadszedł czas, aby przejść z książek planszowych na książki z obrazkami.

Dzieci w **wieku 4–5 lat** zaczynają uczyć się abecadła życia z opowiadań. Historie pozwalają dziecku bezpiecznie odczuwać strach i wczuwać się w różne emocje. Rymy i wiersze zachęcają dziecko do samodzielnej zabawy z językiem.

6-latki już latają na skrzydłach wyobraźni. Dziecko ma teraz cierpliwość, by słuchać dłuższej historii. Dyskusje na temat tego, co zostało przeczytane są satysfakcjonujące również dla dorosłych. Historie opowiadane z własnego dzieciństwa rodzica mogą stworzyć wyjątkowy czas na historię zarówno dla rodzica, jak i dziecka.

7-latkowie przejmują książki i listy. Dziecko zaczyna interesować się literami i już chce samodzielnie czytać. Nauka czytania to kamień milowy

godny świętowania. Czasy opowieści między dorosłym a dzieckiem nadal pozostają ważne dla dziecka przez długi czas.

Załącznik 1 – ulotka informacyjna dla rodziców małych dzieci (0-7 lat) o korzyściach głośnego czytania

Spotkania w rodzinnych kafejkach

W regionie Valkeakoski działają cztery kawiarnie rodzinne. Są to rodzinne kawiarnie dla dzieci, rodzinne kawiarnia dla maluchów, żłobki otwarte.

Kawiarnia rodzinna zapewnia miejsce spotkań dla rodzin, rodzice mają tam możliwość poznania innych rodziców i podzielenia się z nimi przemyśleniami, dzieci lubią bawić się z nowymi przyjaciółmi. Uczestnikami są zazwyczaj matki z dziećmi (poniżej 6 roku życia), czasem ojcowie lub dziadkowie. Każda z rodzinnych kawiarni spotyka się raz w tygodniu a czas trwania każdego spotkania to około 2 godziny. Biblioteka odwiedza każdą rodzinną kawiarnię raz w sezonie (jesień/wiosna), łącznie 8 razy w roku.

Wsparcie bibliotek dotyczy przybliżenia usług biblioteki, oferowanie specjalnych kolekcji książek, muzyki i filmów do wypożyczenia w bibliotece, rozmowy o książkach, które byłyby ciekawe dla rodzin, rymowanie, opowiadanie bajek, zabawa z dziećmi.

Masaż podczas czytania

Instrukcja przeprowadzenia masażu przez rodzica połączony z opowieścią o świecie.

Świat:

(Ręce na plecach) Ziemia jest okrągła i duża.
Na świecie jest wiele mórz (zatocz duże koła).
Czasami pojawiają się duże fale (duże ruchy przypominające fale).
Czasami pojawiają się małe fale (małe ruchy przypominające fale).
Czasami morze jest spokojne i spokojne (spokojne pociągnięcia z góry na dół).
Na całym świecie są też meandrujące rzeki (ruch płynny, palce od góry do dołu).
I przepiękne, błękitne jeziora (po głaskaniu).
Drzewa i lasy rosną na całym świecie (utwórz kształt drzew na grzbiecie).
Jak również wiele kwiatów (rysuj kwiaty opuszkami palców).
Słońce daje ciepło (okrągłe ruchy na plecach).
a księżyc okrąża Ziemię (narysuj duże, powolne koła opuszkami palców).
Istnieje wiele różnych krajów na całym świecie (dotykaj pleców na całym świecie Twoje ręce).
W każdym z tych krajów mieszkają dzieci.
Dzieci z różnych krajów opowiadały i pisały bajki (napisz linie swoim palcem)
Opowiadali historie również dotykiem (dotykając i odpychając z powrotem swoje ręce).

Dzielą się historiami z dziećmi z innych krajów (wyciągnij rękę do wielu różnych kierunkach).
Język dotyku jest taki sam we wszystkich krajach (zrób duże kółko z tyłu).
Pozytywny dotyk to język z twojego serca (narysuj wielkie serce na plecach i na koniec odłóż ręce z powrotem, aby zakończyć).

Załącznik 2 – film instruktażowy dla rodziców – jak przeprowadzić masaż dla dziecka

Wyzwanie na 300 minutowe czytanie

300-minutowe wyzwanie czytania, wymyślone przez studentów Związku Studentów Jääli, zostało opublikowane w 2019 roku. W sumie opublikowano trzy części wyzwania. Metody czytania dla wszystkich trzech wyzwań są opracowywane przez same dzieci lub młodzież. W trzecim wyzwaniu ilustrację plakatu wykonuje również uczeń liceum.

Wyzwanie nr 1 zostało stworzone dla młodszych dzieci, Wyzwanie nr 2 dla uczniów szkół średnich, a Wyzwanie nr 3 dla nieco starszej młodzieży. Wyzwania może jednak ukończyć każdy.

W wyzwaniu na czytanie czytasz przez 10 minut w różnych stylach/sytuacjach. Istnieje łącznie 30 różnych stylów/sytuacji czytania. W trzecim wyzwaniu czyta się 30 minut na raz, w dziesięciu różnych stylach/sytuacjach. Stylów/sytuacji czytania nie można łączyć w jednym czytaniu. Po ukończeniu wyzwania czytałeś łącznie 300 minut. Niesamowite osiągnięcie!

Podziel się swoim udziałem w wyzwaniu na czytanie w #read challenge300 #reading business. Napisz również do @oulunkaupunginkirjasto. Mieszkańcy Oulu mogą również używać tagów #oululukee # w czytelniach.

Załącznik 3 – Formularz wyzwania 300 minute reading challenge (interaktywny PDF)

Załącznik 4 – Plakat do druku A3 – 300 minute reading challenge

Załącznik 5 – Wideo marketingowe do mediów społecznościowych – https://www.ouka.fi/oulu/kirjastoreitti/300-minute-reading-challenge

Załącznik 6 – Formularz do druku: Wyzwanie z czytania nr 1 dla Szkoły Podstawowej

Załącznik 7 – Formularz do druku: Znajdź swój własny styl czytania, Wyzwanie z czytania nr 1 dla Szkoły Podstawowej

Załącznik 8 – Plakat do druku – Wyzwania Czytania, A5

Załącznik 9 – Formularz do druku: Wyzwanie z czytania nr 2 dla gimnazjum i klas 4–6

Załącznik 10 – Formularz do druku: Znajdź swój własny styl czytania, Wyzwanie z czytania nr 2 dla gimnazjum i klas 4–6

Dzień Rodziny w Bibliotece

Grupa docelowa: uczniowie/dzieci z rodzinami

Ma na celu podniesienie świadomości na temat wagi i znaczenia czytania jako takiego i czytania na głos dzieciom oraz jest doskonałą okazją aby poznać znanych pisarzy literatury dziecięcej.

Popołudnia z filmem

Grupa docelowa: rodziny z dziećmi w wieku od 0 do 7,8 lat

Celem tego przedsięwzięcia jest przyciągnięcie rodzin, zwłaszcza dzieci pozostających w domu, aby przyszły do biblioteki i jednocześnie zapoznać ich z informacjami o znaczeniu czytania.

Rozmowa o książce

Grupa docelowa: przedszkolaki, pierwszoklasiści (6,7 lat)
Celem tego pomysłu jest to aby dzieci były podekscytowane czytaniem poprzez rozmowę o książce dla dzieci. Pomysł polega na przedstawieniu ciekawej książki w inspirujący sposób

Bajki w języku obcym – nauka w świecie wyobraźni

Grupa docelowa: rodziny z dziećmi w wieku od 0 do 7 lat

Celem jest spowodowanie aby obcojęzyczne dzieci i ich rodziny odwiedzały bibliotekę oraz udzielanie informacji o dostępnych materiałach w różnych językach. Czytanie bajek w języku obcym małym dzieciom.

Bajki np.: po angielsku dla dzieci są układane w taki sposób, aby opowiedzieć historię w prosty sposób, przekazując maluchom nowe słownictwo i przyzwyczajając je do innego kontekstu kulturowego. Są to materiały pełne ilustracji, kolorów i ciekawych rozwiązań, dzięki którym dziecko przyswaja wiedzę mimowolnie, bawiąc się. Poznając kolejne historie i poszerzając swoją wyobraźnię, dzieci uczą się **konstrukcji zdań**.

Dlaczego czytanie bajek jest lepszym rozwiązaniem niż wypełnianie kolejnych zadań w podręcznikach do nauki języków? Ponieważ nie kojarzy się z obowiązkami. Maluchy, które nie chodzą jeszcze do szkoły, nie muszą radzić sobie z dużą ilością materiału do nauki i zadaniami domowymi. Jednak nieco większe dzieci, które wiedzą już, czym jest podręcznik i mają **poczucie obowiązku**, niechętnie otwierają kolejną książkę do nauki. Jednak przygotowane dla nich bajki kojarzą się ze światem wyobraźni i wybierając historię, która dziecko interesuje, dajesz mu ciekawostkę, która jednocześnie czegoś go nauczy.

Reading diploma- dobra praktyka motywacji dziecka do czytania , pomysł na projekt czytelniczy dla rodziców i dzieci

Biblioteka publiczna w Valkeakoski realizuje projekt którego celem jest motywacja uczniów i zachęcanie do sięgania po różne gatunki literatury. Dodatkowo założeniem projektu jest poprawa umiejętności czytania i wzbudzenie zapału do czytania. Uczniowie otrzymują dyplomy za przeczytanie minimum 6 książek w roku szkolnym w szkole podstawowej i 7 w gimnazjum. Dodatkowo przeczytaniu każdej książki towarzyszy wykonanie 1 zadania np. narysowanie głównej postaci/bohatera książki. Pomysł realizowany jest przez bibliotekę dla uczniów jednak może stanowić doskonałą inspirację dla rodziców, którzy w ten sposób mogą zaangażować swoje pociechy w czytanie i za pomocą dostępnych narzędzi przygotowywać zadania związane z przeczytaną książką.

Pomysł ten wprowadza również dzieci w sferę różnego rodzaju książek: beletrystyki, w tym powieści, bajek, książek obrazkowych, wierszy, komiksów i literatury faktu.

Specjalne dyplomy z czytania rodzic może przygotować samodzielnie, i wręczyć dziecku kiedy wykona wszystkie zadania z czytania na swoim poziomie grup rocznikowych. Może skorzystać ze specjalnie przygotowanych przez Bibliotekę Książeczek zadań. Obszary proponowanych zadań dotyczą konkretnych treści i faktów z książki, ale głównie zadania mają na celu pobudzić wyobraźnię dziecka, uruchomić emocje, zmysły z wykorzystaniem różnych środków przekazu. Dzieci mają bowiem narysować głównego bohatera, napisać do niego listy, maile, stworzyć komiks, zmienić zakończenie historii, dopisać ciąg dalszy historii. Dzieci mają również możliwość oceny przeczytanej książki i wyrażania negatywnych opinii w ramach zadań, mogą wyrazić opinię na temat czy tytuł i okładka są adekwatne do treści książki, mogą sami zaprojektować okładkę, napisać list do autora, wyszukać 10 śmiesznych słów z książki. Zadania te celują w kształtowaniu kreatywności, inicjatywności, umiejętności formułowania własnych opinii w tym negatywnych, wyrażaniu emocji. Są doskonałą formą wspólnego rodzinnego spędzania czasu np: stworzenie blogu czytelniczego, gdzie dziecko wyraża swoje doświadczenia co do przeczytanych książek, może wspólnie z rodzicami wymyślić nazwę i zaprojektować grafikę, może zainscenizować lub zrobić coś na wzór wydarzeń , postaci książkowych , np. upiec ciasto z mamą , które lubił główny bohater, lub zrobić fryzurę jaką nosi postać z książki, stworzyć krzyżówkę z 20-30 słów ze słowami powiązanymi z książką, stworzyć grę terenową na podstawie książki z innymi uczniami, wcielić się w postać reportera i przygotować wywiad z główną postacią , przedstawić treść książki w innej formie np. proza za pomocą wiersza czy piosenki, treść książki za pomocą teledysku, stworzyć rysunki do książki, stworzyć komiks w języku obcym np. angielskim na podstawie książki, stworzyć reklamę, plakat reklamowy dla książki, stworzyć kolaż zdjęć tak aby nawiązywał do książki i opisać w jaki sposób nawiązują one do głównego bohatera i wydarzeń.

Rodzice mogą tworzyć własne dyplomy czytelnicze dla dzieci. Dyplom oraz kreatywne zabawy z dzieckiem w oparciu o przeczytaną książkę mogą być wspólną zabawą dla całej rodziny.

Przykładowe dyplomy:

Załącznik 11 – przykładowy dyplom czytelniczy – diploma_1grade

Załącznik 11a – przykładowy dyplom czytelniczy – diploma_2grade

Załącznik 11b – przykładowy dyplom czytelniczy – diploma_9grade

Załącznik 12 – książeczka zadań dla szkoły podstawowej (Task booklet for primary school) – przykładowe zeszyty ćwiczeń i karty pracy, scenariusze zadań

Załącznik 13 – książeczka zadań dla gimnazjum (Secondary school reading diploma notebook) – przykładowe zeszyty ćwiczeń i karty pracy, scenariusze zadań

Załącznik 14 – Readingdiploma – film instruktażowy
https://www.youtube.com/watch?v=9XzzALPpzuA

Współpraca przychodni dla rodziców z dziećmi, bibliotek i rodziców

Od 2016 r w Valkeakoski – Poradnia Opieki nad Dziećmi systematycznie zaprasza rodziny 6-miesięczne na spotkanie w bibliotece. Na każdym spotkaniu obecna jest wielozawodowa grupa: pielęgniarki dziecięce, fizjoterapeuci, psycholog i bibliotekarz. Spotkania odbywają się co trzy tygodnie z nową grupą rodzin; na każdym spotkaniu jest 5-6 rodzin.

Spotkanie grupowe to miejsce rówieśniczego wsparcia: rodzice otrzymują praktyczne wskazówki nie tylko od profesjonalistów, ale także od innych rodziców.

Celem jest zapewnienie swobodnej atmosfery w celu omówienia rozwoju językowego dziecka, interakcji między dzieckiem a dorosłym, snu, odżywiania i umiejętności motorycznych.

Zadaniem bibliotekarza na każdym spotkaniu jest opowiadanie o ważności czytania i rymowania oraz motywowanie do wspólnego czasu spędzanego z książką. Wspólne rymowanie i czytanie wzmacnia umiejętności językowe dziecka, wzbogaca słownictwo i pomaga się skoncentrować. Chwile razem tworzą również poczucie intymności między dzieckiem a rodzicem. Rodzice otrzymują informacje o usługach bibliotecznych. Bibliotekarz daje również przegląd odpowiednich do wieku książek i list lektur na różne tematy, w tym książki o emocjach. Jest też krótki moment, aby rodzice spróbowali rymować ze swoim dzieckiem.

Program Czytelniczy ,,Dar dla Dzieci'' przekazuje torbę książek dla rodzin z dziećmi na spotkaniu grupowym. W torbie znajduje się książeczka Rymowanki dla niemowląt oraz zbiór Bajek na dobranoc dla maluchów. Oprócz książek jest też paczka kart z wierszykami i zaproszenie do odwiedzenia biblioteki. Biblioteka udostępnia broszurę przedstawiającą usługi biblioteki dla rodzin z dziećmi. Kliniki opieki nad dziećmi mogą bezpłatnie zamówić torby do rozdania rodzinom. Program jest finansowany przez Fińską Fundację Kultury https://skr.fi/en

Podsumowanie

Zachęcamy rodziców do rozpoczynania przygody czytelniczej jeszcze w okresie prenatalnym. Wówczas już rodzice mogą przygotować się do roli czytającej mamy i taty. A wręcz zacząć czytać głośno ulubione książki. Z powodzeniem można wprowadzać poszczególne elementy z wymienionych powyżej pomysłów Finlandii i próbować je zaszczepić w wydaniu rodziny i w zasięgu możliwości rodzin. np. spotkania z innymi rodzinami dedykowane wymianie przeczytanych już książeczek dla dzieci, wspólna zabawa w rymowanie, masaż wśród książeczek, głośne czytanie, rysowanie w oparciu o przeczytane lektury. Wszystko sprzyja budowaniu pozytywnej atmosfery,

miłości do książek i postrzegania czytelnictwa jako wspaniałej przygody od chwili narodzin. Również dobrym pomysłem jest wspólne spotkanie się kilku rodzin w bibliotece, wspólne oglądanie książek, wymiana doświadczeń.

Mamy nadzieję, że przewodnik będzie dla Was Rodziców ciekawą bazą inspiracji i będzie także impulsem do zmian w podejściu do dziecka i dziecięcej książki w kierunku budowania pozytywnego zainteresowania literaturą i rozbudzania ciekawości czytania w naszych dzieciach. Dodatkowo życzymy sobie i Państwu ciekawych odkryć czytelniczych i poznawania nowych światów na zadrukowanych kartkach interesujących Was książek. W załączniku nr 15 przygotowaliśmy zestawienie ciekawych i inspirujących książeczek dla dzieci w różnym wieku.

Załącznik 15 – Rekomendowane książki dla różnych grup wiekowych

Jako Fundacja Rodzinna Stacja będziemy z pełnym przekonaniem wdrażać zaprezentowane pomysły w ramach dalszych statutowych działań naszej Organizacji.

Dziękujemy za udział w naszym projekcie !

Zarząd Fundacji Rodzinna Stacja
https://rodzinnastacja.pl/

FUNDACJA
RODZINNA
STACJA

— adres
Fundacja Rodzinna Stacja
ul. Główna 38/4
58-312 Stare Bogaczowice

— kontakt
t — 48 536 392 356
e — kontakt@rodzinnastacja.pl

Bibliografia:

1. https://www.granice.pl/news/finlandia-stan-czytelnictwa/8327
2. https://www.bn.og.pl – polski stan czytelnictwa
3. https://finland.fi/life-society/finland-reads/
4. Timothy D. Walker ,,Fińskie dzieci uczą się najlepiej''
5. Materiały, ulotki, prezentacje, formularze, filmy instruktażowe, scenariusze zajęć, zdjęcia, wywiady - otrzymane bezpośrednio od Partnera projektu Library and Lifelong Learning Centre: Valkeakosken kaupunginkirjasto, Valkeakoski, Finland http://www.valkeakoski.fi/portal/english/culture_and_education/library